

SỬ DỤNG HIỆU QUẢ NGÔN NGỮ MẸ ĐỂ TRONG GIẢNG DẠY NGOẠI NGỮ - TIẾNG ANH

● NGUYỄN THỊ NGỌC LINH

TÓM TẮT:

Quan điểm về việc sử dụng tiếng mẹ đẻ (L1) trong giảng dạy ở lớp học ngoại ngữ - tiếng Anh vẫn đang là nội dung gây nhiều tranh luận. Sử dụng hay không sử dụng còn phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố khác nhau, như: mục tiêu chương trình, kết quả học tập mong muốn, bối cảnh dạy - học,... Chúng ta cần một nguyên tắc chung, có tính khái quát hơn để từ đó giáo viên có thể áp dụng L1 sao cho phù hợp với từng trình độ người học, từng lớp học ở những bối cảnh cụ thể. Bài viết này nêu ra các kết luận nghiên cứu từ các tác giả cho rằng tiếng mẹ đẻ có lợi trong việc giảng dạy ngoại ngữ, đồng thời gợi ý các kỹ thuật sử dụng hiệu quả L1 trong lớp học.

Từ khóa: dạy - học ngoại ngữ, sử dụng L1, ngôn ngữ đích.

1. Đặt vấn đề

Tiếng mẹ đẻ (L1) đã từng được sử dụng là ngôn ngữ dạy học trong giảng dạy ngoại ngữ khi mục tiêu học đặt trọng tâm vào ngữ pháp, mẫu câu, dịch tác phẩm kinh điển. Khi mục tiêu dạy học ngoại ngữ là tập trung chủ yếu vào giao tiếp thì phương pháp dạy cũ không còn phù hợp để giúp người học đạt được mục tiêu, kết quả học tập mới. Vì vậy, người ta đi tìm phương pháp dạy - học mới và phê phán đường hướng cũ, chỉ tập trung vào những hạn chế của nó để làm nổi bật những phương pháp mới. Sử dụng L1 trong lớp học là một ví dụ điển hình, những người cải cách đã đập đổ, phủ định sạch trơn mà không kể thừa. Tuy nhiên, có nhiều quan điểm không phủ định sạch trơn mà sử dụng L1 như một chiến lược dạy - học và giáo viên sẽ quyết định khi nào sử dụng, khi nào không. Căn cứ vào mục tiêu chương trình,

mục tiêu bài học, mục tiêu của từng hoạt động trong một bài học, trình độ và sở trường của người học, đối tượng học mà giáo viên có thể sử dụng L1 để đạt được hiệu quả.

2. Quan niệm về việc sử dụng L1 trong giảng dạy tiếng Anh

Gần đây, các nghiên cứu về giá trị phương pháp luận của L1 đã được chú trọng. Nhiều học giả ủng hộ việc sử dụng L1 trong lớp học ngoại ngữ. Họ coi tiếng mẹ đẻ là chìa khóa quan trọng để học ngoại ngữ và theo họ, đó là một công cụ giúp cho người học và người dạy có phương tiện tiếp cận ngoại ngữ nhanh, chắc chắn, chính xác và đầy đủ nhất. Cook (2001) cho rằng, tiếng mẹ đẻ trang bị cho người học năng lực ngôn ngữ mà họ cần. Ông cũng lập luận rằng, mặc dù nhiều giáo viên cố gắng để học sinh của họ tách khỏi tiếng mẹ đẻ trong lớp học, nhưng vẫn có mối liên hệ

tin thần giữa 2 ngôn ngữ trong học sinh. Ông nhấn mạnh rằng giáo viên không nên bỏ qua L1 trong việc dạy ngoại ngữ, bởi vì nó tồn tại vĩnh viễn trong tâm trí của người học cho dù giáo viên sử dụng nó hay không. Dựa trên cùng một ý tưởng, một giả thuyết về Sự phụ thuộc lẫn nhau về Ngôn ngữ của Butzkamm và Caldwell (2009) cho rằng việc giáo viên sử dụng tiếng mẹ đẻ trong lớp học là có lợi vì sự chuyển giao không phải lúc nào cũng là một khía cạnh tiêu cực và các ngôn ngữ có sự phụ thuộc lẫn nhau.

Một phương pháp khác đánh giá L1 trong các lớp học ngôn ngữ là Phương pháp Tiếp cận tự nhiên (Natural Approach) của Terrell (1977). Phương pháp này cho rằng nếu người học được phép trả lời bằng L1 dưới bất kỳ sự kích lệ nào khi học ngoại ngữ thì họ sẽ nhanh chóng trở nên thành thạo trong việc nghe hiểu, vì họ chỉ tập trung vào phần nghe hiểu. Phương pháp này cho phép người học phản hồi theo cách họ thích trong giai đoạn học đầu tiên, có thể là L1 hoặc ngôn ngữ đích hoặc hỗn hợp của cả hai. Bằng cách sử dụng cả 2 ngôn ngữ, giao tiếp có thể bắt đầu ngay từ ngày đầu tiên của chương trình giảng dạy ngôn ngữ.

Một số nghiên cứu đã gợi ra các cách khác nhau để giáo viên sử dụng L1. Chúng có thể được chia thành 2 loại, đó là:

- Chức năng cốt lõi: liên quan đến dạy ngôn ngữ bao gồm: giải thích ngữ pháp và từ vựng; kiểm tra mức độ hiểu ngữ pháp, từ vựng và bài đọc.

- Chức năng xã hội: liên quan đến quản lý lớp học như: quản lý các mối quan hệ, ví dụ: xây dựng mối quan hệ thầy trò, duy trì kỷ luật trong lớp học; đưa ra các hướng dẫn,...concerned with the classroom management

Trong cuộc khảo sát trên phạm vi rộng nhất về cách giáo viên sử dụng tiếng mẹ đẻ trong các lớp học tiếng Anh, Hall & Cook (2013) nhận thấy rằng Chức năng cốt lõi nổi bật hơn. Trong số các chức năng xã hội ở L1, sự phát triển của mối quan hệ và duy trì kỷ luật dường như là phổ biến nhất. Điều đáng nhớ là không có bằng chứng nào cho thấy chức năng của L1 trong giảng dạy ngôn ngữ

là bất lợi cho việc học, miễn là nó không được sử dụng quá mức. Tóm lại, dù ngôn ngữ L1 đang được sử dụng cho các chức năng cốt lõi hay xã hội đều có vai trò quan trọng trong việc tạo điều kiện thuận lợi cho việc học ngôn ngữ.

3. Lợi ích của sử dụng tiếng mẹ đẻ (L1) trong dạy và học ngoại ngữ

Có nhiều kết luận từ việc nghiên cứu về lợi ích của sử dụng L1 trong các lớp học ngoại ngữ. Sau đây là một số lợi ích:

3.1. Sử dụng L1 làm giảm lo lắng và tăng cường môi trường thân thiện để thúc đẩy người học tích cực học tập

Những nghiên cứu sau này chứng minh rằng nếu không sử dụng một số hoặc ít nhất là tối thiểu L1 trong việc dạy ngoại ngữ là rất khó. Khi học sinh, đặc biệt là ở cấp mới bắt đầu, bị cấm sử dụng L1 hoặc buộc phải chỉ sử dụng ngôn ngữ đích, họ khó có thể cảm thấy hoàn toàn thoải mái, xa lạ, bất an trong giao tiếp và thường dẫn đến sự chán nản nhiều. Harbord (1992) gợi ý rằng giáo viên nên trò chuyện trước khi bắt đầu lớp học hoặc kể chuyện cười bằng L1 để giảm bớt sự lo lắng của học sinh. Để tạo thuận lợi cho mối quan hệ giữa học sinh và giáo viên, giảm bớt sự lo lắng của học sinh là những mục tiêu cần được khuyến khích và L1 có vai trò quan trọng. Nó được coi là một công cụ hiệu quả tạo ra sự bình tĩnh cho người học và giúp họ học hiệu quả, hiểu được các yêu cầu và nội dung của bài tập, tập trung chú ý vào hình thức ngôn ngữ, cách sử dụng từ vựng và ngữ pháp.

Hơn nữa, việc học sinh sử dụng L1 như một chiến lược giúp họ tiếp tục giao tiếp bằng tiếng Anh. Trong một cuộc khảo sát về các chiến lược tham gia bằng lời ở một nhóm học sinh mới bắt đầu, Cipriani (2001) đã quan sát thấy rằng L1 là một trong những chiến lược khơi gợi sự tham gia bằng lời giữa giáo viên và học sinh. Dữ liệu của cô cũng tiết lộ rằng giáo viên đã sử dụng L1 để giải thích từ vựng, để giao tiếp các nhiệm vụ và khuyến khích học sinh nói bằng tiếng Anh. Một nghiên cứu khác về L1 được sử dụng như một chiến lược giao tiếp của Bergsleighter (2002) cho thấy rằng L1 được học sinh sử dụng để đạt được sự tự thể hiện tốt hơn trong tương tác với giáo viên.

Cô cũng phát hiện ra rằng L1 đã được giáo viên áp dụng để hỗ trợ học sinh hiểu các chủ đề ngữ pháp một cách hiệu quả. Tương tự, Storch và Wigglesworth (2003) đã phân tích dữ liệu thu thập được từ 12 cặp sinh viên học L2 của trường đại học khi họ tham gia vào hoạt động thảo luận ngắn về bài luận. Họ cho biết rằng việc sử dụng L1 cho phép họ thảo luận sâu hơn, hoàn thành nhiệm vụ dễ dàng hơn.

3.2. Sử dụng L1 để dạy từ vựng

Sử dụng L1 là một phương pháp dạy từ vựng hiệu quả. Cook và Hall (2012) coi dịch là “cách học từ vựng hiệu quả nhất”, đặc biệt trong giải thích các danh từ trừu tượng. Thêm vào đó, Harbord (1992) cảnh báo rằng giáo viên hạn chế sử dụng phần giải thích L1 cho những từ hoặc câu trừu tượng, phức tạp có thể gây nhầm lẫn cho học sinh nếu giải thích bằng ngôn ngữ đích. Lee (2000) cũng khẳng định rằng khi giải quyết những khó khăn về từ vựng, học sinh sử dụng L1 để xác nhận, suy luận hoặc để đoán những từ không quen thuộc, giúp họ hoàn thành nhiệm vụ đọc hiểu của mình tốt hơn. Lập luận này có thể được mở rộng để bao gồm thực tế là giáo viên có thể tạo điều kiện thuận lợi cho việc học của học sinh bằng cách cung cấp L1 cho họ.

3.3. Sử dụng L1 để dạy ngữ pháp

Năng lực ngữ pháp là một yếu tố quan trọng để học ngôn ngữ thành công. Cook (2001) cho rằng ngay cả những người có trình độ ngôn ngữ nâng cao, việc tiếp nhận ngữ pháp bằng ngôn ngữ đích cũng kém hiệu quả hơn so với bằng L1. Ông lập luận rằng L1 nên được sử dụng để giảng dạy ngữ pháp cho học sinh trình độ thấp hơn hoặc có ít thông tin về ngôn ngữ đích. Tương tự như vậy, Husain (1995) cho rằng, việc sử dụng L1 cho người học ngoại ngữ là một phương pháp nhanh chóng và hiệu quả để phân tích và hiểu cấu trúc của ngôn ngữ đích. Thêm vào đó, sự phân tích đối lập và có hệ thống giữa L1 và ngôn ngữ đích giúp nâng cao nhận thức của người học về sự khác biệt chính giữa 2 ngôn ngữ, nắm được các đặc điểm ngữ pháp chính của ngôn ngữ đích và tránh những trường hợp sử dụng vụng về trong bài viết của mình.

3.4. Sử dụng L1 để đưa ra các hướng dẫn hoạt động, duy trì kỷ luật trong lớp

Một cách khác mà L1 thường được sử dụng trong các lớp học ngoại ngữ là đưa ra hướng dẫn hoạt động như: làm việc cá nhân, làm việc nhóm, làm việc theo cặp,... Học giả Willis (1981) và Weschler (1997) cho rằng việc sử dụng L1 để đưa ra hướng dẫn cho các nhiệm vụ phức tạp, đặc biệt là đối với sinh viên cấp thấp hơn là một cách sử dụng hợp lý. Theo ý kiến của các nhà nghiên cứu này, một chút L1 có thể giúp thực hiện một nhiệm vụ thú vị dễ dàng và thú vị hơn. Một cách áp dụng khác là đưa ra các hướng dẫn bằng ngôn ngữ đích và sau đó yêu cầu học sinh lặp lại chúng trong L1 để đảm bảo rằng mọi người đều hiểu đầy đủ những gì cần làm.

Đối với việc quản lý hành vi của học sinh, giáo viên sử dụng L1 để duy trì kỷ luật vì 2 lý do: một là hiệu quả hiểu và hai là cho học sinh thấy rằng lời đe dọa là có thật chứ không phải là tưởng tượng (Franklin, 1990). Tương tự, khi học sinh hoàn thành tốt công việc, Edstrom (2006) khuyên bạn nên sử dụng L1 để cho họ biết họ đã hoàn thành tốt như thế nào vì việc sử dụng L1 có thể củng cố sự thật rằng lời khen là có thật.

3.5. Sử dụng L1 để dạy các yếu tố văn hóa

Trong các lớp học ngoại ngữ, dạy về văn hóa là một mục tiêu quan trọng cần được tích hợp vào việc học ngoại ngữ và không tách rời nó. Nhiều khía cạnh văn hóa có thể được làm nổi bật trong ngôn ngữ đích thông qua các hình ảnh trực quan như tranh ảnh và các đoạn phim. Tuy nhiên, không phải lúc nào cũng có hiểu về các yếu tố văn hóa thông qua giải thích bằng ngôn ngữ đích. Edstrom (2006) đã đề xuất việc sử dụng L1 nếu học sinh bối rối cách hiểu rập khuôn hoặc hiểu không chính xác về nét văn hóa trong bài học vì trong tình huống này, việc giúp học sinh hiểu rõ văn hóa quan trọng hơn là mối quan tâm về quá trình tiếp thu ngôn ngữ đích.

3.6. Sử dụng L1 để xây dựng kiến thức mới dựa trên kiến thức trước đây

Phần lớn các nhà nghiên cứu hiện nay ủng hộ quan điểm rằng việc học sẽ hiệu quả khi nó dựa trên những kiến thức đã có trước đó. Cook and

Hall (2012) cho rằng, học ngôn ngữ phải nhằm mục đích kích hoạt kiến thức có sẵn của người học. Việc chú ý đến kiến thức mà học sinh mang đến lớp học tăng cường khả năng học tập. Đồng với quan điểm này, Yavuz (2012) coi sự phong phú của kiến thức và kinh nghiệm L1 của người học là nguồn thực tế để tăng cường hiểu biết của họ về ngôn ngữ đích.

4. Những kỹ thuật sử dụng L1 trong lớp học ngoại ngữ - tiếng Anh

4.1. Xen kẽ (Sandwiching)

Giáo viên nên sử dụng càng nhiều tiếng Anh càng tốt khi nói chuyện trước lớp, nhưng sẽ luôn có những điều mà giáo viên muốn hoặc cần nói mà học sinh sẽ không biết và không thể dễ dàng diễn giải được. Một lựa chọn thay thế là sử dụng phương pháp Xen kẽ. Trong kỹ thuật này, giáo viên nói bằng tiếng Anh, nhưng khi đến một mục nào đó gây khó khăn cho học sinh, họ nói trước bằng tiếng Anh, sau đó nói câu tương đương bằng L1 và cuối cùng lặp lại bằng tiếng Anh. Khi một từ hoặc cụm từ hoặc câu đã được xen kẽ một vài lần, học sinh sẽ hiểu mà không cần xen kẽ vào lần sau. Theo thời gian, học sinh có thể tiếp thu một lượng lớn ngôn ngữ theo cách này. Sandwiching đã được mô tả là kỹ thuật quan trọng trong giảng dạy ngoại ngữ, nhưng nó đòi hỏi sự luyện tập và giáo viên cần cẩn thận để không lạm dụng nó.

4.2. Hướng dẫn song ngữ

Một cách khác để thực hiện là có một màn hình trên tường, nơi các cụm từ đã được trình bày được hiển thị cùng với các cụm từ tương đương L1 của chúng (xem Hình 1). Màn hình hiển thị linh hoạt nhất nếu các cụm từ trên các mẫu giấy hoặc thẻ riêng lẻ mà có thể bị xóa và thêm các mục mới khi cần thiết. Các mục cũng có thể bị đảo lộn thứ tự và học sinh có thể được yêu cầu sắp xếp lại cho đúng.

Một kỹ thuật song ngữ phổ biến và hữu ích khác trong việc đưa ra hướng dẫn là giáo viên giải thích 1 hoạt động bằng tiếng Anh và sau đó chỉ định 1 học sinh lặp lại các hướng dẫn bằng L1.

4.3. Những khoảnh khắc bằng L1

Cần có mức độ tập trung và động cơ cao để hoạt động bằng ngôn ngữ đích. Thời gian tập trung

Hình 1: Tiếng Anh - Tiếng Việt hướng dẫn song ngữ

Get into pairs	Làm việc theo cặp
Work on your own	Làm việc một mình
Check your answer	Kiểm tra câu trả lời của bạn
Compare your answer	So sánh câu trả lời của bạn

thay đổi từ cá nhân này sang cá nhân khác, từ loại nhiệm vụ này sang loại nhiệm vụ khác và cũng sẽ bị ảnh hưởng bởi một số yếu tố bao gồm: tâm trạng, động cơ, quy mô lớp học và thời gian trong ngày. Người học có trình độ càng thấp, càng khó tập trung trong thời gian dài và người học càng nhỏ tuổi thì khoảng thời gian tập trung càng ngắn. Để tránh tình trạng tập trung quá lâu vào việc sử dụng tiếng Anh, có những khoảnh khắc trong các lớp học ngôn ngữ mà L1 được sử dụng có thể mang lại lợi ích cho quá trình học, chẳng hạn như:

- Trước một hoạt động nói: Học sinh cần thời gian để suy nghĩ về các ý tưởng và chuẩn bị những gì họ sẽ nói trước khi được yêu cầu nói. Nếu L1 được phép cho một số phần chuẩn bị này, có khả năng học sinh sẽ đưa ra nhiều ý tưởng hơn và phần nói sau đó sẽ được mở rộng hơn.

- Trong một hoạt động nói: Khi học sinh nói rất ít trong 1 hoạt động giao tiếp, giáo viên có thể dừng hoạt động và dành thêm vài phút cho học sinh chuẩn bị bằng L1. Khi hoạt động bắt đầu lại, học sinh sẽ làm việc với một bạn khác. Khả năng thứ hai là yêu cầu học sinh lặp lại hoạt động trong L1 trong vài phút. Sau khi hoàn thành việc này, họ bắt đầu lại hoạt động bằng tiếng Anh với một bạn khác.

- Trò chuyện về học tập: Nghiên cứu đã chỉ ra rõ ràng rằng các cơ hội để suy nghĩ về quá trình

học tập và tự đánh giá bằng L1 có thể dẫn đến lợi ích không chỉ về trình độ ngôn ngữ, mà còn về động cơ học và sự tự tin.

4.4. Dịch thuật

Ngoài ra, học sinh cũng sử dụng L1 thông qua dịch thuật như một phần của hoạt động học tập. Thuật ngữ dịch thuật ở đây được coi là một kỹ thuật giảng dạy hơn là 1 mục tiêu của việc giảng dạy ngôn ngữ và được coi là 1 thuộc tính của người học ngoại ngữ giống như chuyển đổi mã. Thông qua dịch thuật, những điểm giống và khác nhau giữa 2 ngôn ngữ bộc lộ và kết quả là người học phát triển một loại ý thức đối với việc học ngôn ngữ của mình. Sự so sánh như vậy bằng cách dịch có thể được coi là một nguồn tài nguyên để cải thiện việc học ngoại ngữ. Do vậy, việc giáo

viên nên áp dụng dịch thuật khi cần vì đó là một quá trình tự nhiên và người học có thể sử dụng nó cho dù giáo viên có cho phép hay không.

5. Kết luận

Các nghiên cứu đã chỉ ra rằng L1 không chỉ là một công cụ học tập hiệu quả, mà còn là một phương pháp giảng dạy hữu ích nếu các hoạt động sử dụng được thiết kế tốt. Điều quan trọng là giáo viên phải nhận ra hiệu quả của L1 của học sinh và cố gắng sử dụng nó một cách tích cực. Cũng phải nhớ rằng, không thể xác định được số lượng thích hợp của việc sử dụng L1 của giáo viên vì nó phụ thuộc vào trình độ thông thạo của học sinh và mục đích giảng dạy. Tóm lại, L1 của người học là một công cụ vô cùng hiệu quả, không nên bị từ chối, cũng như bỏ qua trong các lớp học ngoại ngữ ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bergsleighner, J. M. (2002). *Grammar and interaction in the EFL classroom: A Sociocultural Study: Dissertation*. Universidade Federal de Santa Catarina, Florianópolis.
2. Butzkamm, W. & Caldwell, J. (2009). *The bilingual reform: A paradigm shift in foreign language teaching*. Tübingen, Germany: Gunter Narr Verlag.
4. Cipriani, F. (2001). *Oral participation strategies in the foreign language classrooms: an ethnographic account*. Dissertation, Universidade Federal de Santa Catarina, Florianópolis.
5. Cook, V. (2001). Using the first language in the classroom. *Canadian Modern Language Review*, 57(3), 402-423.
6. Cook, G. and Hall, G. (2012). Own-language use in language teaching and learning: State of the art. *Language Teaching*, 45(3), 271-308.
7. Cummins, J. (2007). Rethinking monolingual instructional strategies in multilingual classrooms. *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 10(2), 221-240.
8. Edstrom, A. (2006). L1 use in the L2 classroom: One teachers self-evaluation. *Canadian Modern Language Review/ La Revue canadienne des langues vivantes*, 63(2), 275-292.
9. Franklin, C. E. M. (1990). Teaching in the target language: Problems and prospects, *The Language Learning Journal*, 2(1), 20-24.
10. Harbord, J. (1992). The use of the mother tongue in the classroom. *ELT Journal*, IV(1), 49-72.
11. Husain, K. (1995). Assessing the role of translation as a learning strategy in ESL. *International Journal of Translation*, 3(12), 87-101.
12. Lee, J. and Schallert D.L. (1997). The Relative Contribution of L2 Language Proficiency and L1 Reading Ability to L2 Reading Performance: A Test of the threshold hypothesis in an EFL context. *TESOL Quarterly*, 31, 713-739.
13. Levine, G. (2003). Student and instructor beliefs and attitudes about target language use, first language use, and anxiety: report of a questionnaire study. *The Modern Language Journal*, 87(3), 343-364.

14. Storch, N. & Wigglesworth, G. (2003). Is There a Role for the Use of the L1 in an L2 Setting? *TESOL Quarterly*, 37(4), 760 - 769.
15. Terrell, T. D. (1977). A Natural Approach to Second Language Acquisition and Learning. *The Modern Language Journal*, 61(7), 325-337.
16. Weschler, R. (1997). Uses of Japanese in the English classroom: Introducing the Functional-Translation Method.[Online] Available at <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED422746.pdf>
17. Willis, J. (1981). *Teaching English through English*. Essex: Longman.
18. Yavuz, F. (2012). The attitudes of English teachers about the use of L1 in the teaching of L2. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 4339-4344.

Ngày nhận bài: 14/6/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 4/7/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 14/7/2022

Thông tin tác giả:

NGUYỄN THỊ NGỌC LINH

Phân viện Học viện Hành chính Quốc gia tại Thành phố Hồ Chí Minh

USING EFFECTIVELY THE MOTHER TOUNGE TO TEACH ENGLISH

● NGUYEN THI NGOC LINH

National Academy of Public Administration - Ho Chi Minh City Campus

ABSTRACT:

Using the mother tongue (L1) to teach English is still a controversial topic. It depends on many different factors such as the program goals, the desired learning outcomes, the contexts of teaching and learning activities, etc. It is important for use to have more general principles behind whether lecturers can use the mother tongue to teach English or not in specific contexts and learning levels of learners. This paper points out research conclusions that support the use of mother tongue to teach foreign languages and suggest some effective techniques to use the mother tongue to teach foreign languages.

Keywords: teaching and learning foreign languages, using the mother tongue, the target language.